

De vigtigste af danske foretagne Rejser og Forskninger i Amerika.

Geografisk Tidsskrift, Bind 21 (1911)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0021-PDF/gto_0021_68306.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68306>

pdf genereret den : 22/5-2008

De vigtigste af danske foretagne Rejser og Forskninger i Amerika.

Af

Oberst Emil Madsen

(Fortsættes).

Tilføjelser til næst foregaaende Stykke af Artiklen, Side 154, Sp. 1, 5. Lin. f. o. Kommandørkaptajn J. Krieger, Chef for Fregatten »Minerva«, død 1818, Sp. 154, Anm. 1, 4. Lin. f. o. efter saaledes: Kaptajn J. Akeleye. Overlods paa Set. Croix, ca. 1779 og 12. Lin. f. o. efter Endvidere er: Premierløjtnant P. K. Collin bleven borte med et vestindisk Skib 1769.

IV.

Kanada synes ikke at have udøvet nogen særlig Tiltrækning. I alt Fald synes der ikke at forekomme udførlige Beretninger om Rejser did. Noget findes hist og her fortalt i Skildringer af rejsende, som særlig har besøgt de forenede Stater ¹⁾.

Derimod har de forenede Stater været Maalet for mange, som har skrevet om Forholdene der.

En af de første, der kan nævnes, er Literaten H. P. C. Hansen, der efter adskillige Omvekslinger i 1846 drog til de forenede Stater, hvor han tilbragte Tiden indtil 1852, nærmest beskæftiget med literære Arbejder. Efter sin Hjemkomst udgav han under Navnet Arthur Felix en Beretning om sine Iagttagelser ²⁾. I denne giver han en livlig Skildring af en Mængde Byer og Egne og det Liv, der førtes i dem paa hans Tid. Han beskriver ogsaa bl. a. den berømte Mammut-Hule, der ligger i Nærheden af Byen Bowling Green i Kentucky, og meddeler, at den blev opdaget 1801, men først ret bekendt fra 1840, da Dr. Mitchell fandt paa at gøre den til et Kursted for tuberkulose, af hvilke ca. 17 forblev derinde i 4 Maaneder, men uden heldigt Udfald, idet nogle af Patienterne døde i Hulen og andre kort efter, at de havde forladt den. Ret interessant er ogsaa en Skildring, han giver af en Offerfest hos en Stamme af de saakaldte Seneca-Indianere (der hørte til Cherokee-Nationen), hvilken han overværede ved et Sted, der kaldes Honey Creek v. for Mississippi. Forskellige Beretninger om danske findes i hans Bog. Han beretter saaledes om den i Helsingør fødte Hans Peter Hansen, som skal have

været den egentlige Stifter af den første skandinaviske Forening Scandinavia i New York ca. 1844.

Den forhenværende Kollardikaptajn Peter Justesen har fortalt livligt om sit Liv i 2 Aar som Guldgraver i Kalifornien, hvortil han i 1849 rejste fra Boston rundt om Kap Horn, til hvilken Rejse han brugte 144 Dage. Han synes at have været en af de første danske, som drog derover ³⁾.

Herr Fr. Visby, der allerede i 1871 besøgte Yellowstone-Parken, har givet en god Skildring af dens store Naturmærkværdigheder, saaledes Gejserne, Dyndvulkanerne, de hede Kilder, Vandfaldene, den store Cannon og Mamutkilderne. Han oplyser, at Parken ligger 6000' over Havet, omgivet af Bjærgkæder paa 10—12,000 Fod', er 55 Mile bred, 65 Mile lang og ca. 170 geogr. Kvadratmile stor. Den blev først ret kendt 1870 og gjort til Nationalpark ved Lov af 1. Marts 1872 ⁴⁾.

Ingeniør Th. Fischer, der efter at have været ansat i et Bjærgværk i Tennessee skulde begive sig til Havanna, gjorde Rejsen fra Memphis til New Orleans ca. 1876 paa en Damper paa Mississippi. Han har givet flere gode Oplysninger om denne Flod og om New Orleans ⁵⁾.

En ikke uheldig Skildring af et Besøg i 1865 paa den engelsk-vestindiske Ø Tortola haves af Premierløjtnant, Landinspektør Th. Thorsen ⁶⁾.

¹⁾ Justesen, En dansk Mands Hændelser i Californien, 2. Oplag, Kbh. 1867. Justesen strandede med sit Skib ved Lemvig og druknede med hele Mandskabet 11/12 Decbr. 1867. (Omtalt i Flyveposten Nr. 2, 1868).

²⁾ Geogr. Tidskr. II. Ekstrahefte, I. Visby var længe bosiddende i Vestindien og har ogsaa skrevet i Geogr. Tidskr. I En Tur paa Jærnevejen over Panamatangen.

³⁾ Geografisk Tidskr. I., 173.

⁴⁾ Thorsen, Et Besøg paa den engelsk-vestindiske Ø Tortola i 1865, i Fra alle Lande III, 1866. Thorsen er død 1890.

¹⁾ Saaledes i Hagemann, En Amerikarejse, Rønne 1908, 95 f.

²⁾ Arthur Felix, Langt fra Danmark, I—III, Kbh. 1852—1855.

Hos denne Forfatter som hos flere andre, savnes i høj Grad omstændelige Stedbestemmelser og Datoer.

Bladredaktør V. C. S. Topsøe foretog fra April til August 1871 en Rejse der strakte sig med Pacifikbanen til San Francisco. Han rejste ogsaa gennem Kanada. Han omtaler blandt flere den bekendte Skolemand, Lægprædikant og Politiker R. M. Sørensen, der 1852 udvandrede til Wisconsin og døde dér 1865¹⁾.

Omtrent samtidig med Topsøe rejste Bladredaktør R. Watt, efter at han havde været i Avstralien og berejst en stor Del af Evropa, til de forenede Stater, hvor han naaede frem til Saltsøstaden. Blandt meget andet omtaler han i sin Beretning de saa kaldte skælvende Kvækere eller Shakers, blandt hvilke han ogsaa traf en dansk, derhos Bibelkommunisterne eller Dyrkerne af Kompleks-Giftermaal og Neger-Gendøberne²⁾.

Da et Selskab af danske havde dannet sig i København med det Formaal at opkøbe større Partier Land i Amerika til Kolonisering af Skandinaver, særlig danske, blev Folketingsmand S. Kjær sendt derover af Selskabet ca. 1886 for at undersøge Landboforholdene. Han mener, at det Land, der bedst svarede til Formaalet, fandtes i Dakota³⁾.

I Anledning af Chicagos 50-Aarsdag efter den store Brand udgik der i 1887 Indbydelse fra en Kreds af Mænd i den nævnte By til Militæret i forskellige Stater om at besøge den. En Del militære fra Danmark, Norge og Sverig fulgte Indbydelsen og drog derover, hvor de blev i høj Grad venligt modtagne af Dansk-Amerikanerne, til Dels ogsaa af selve Amerikanerne⁴⁾.

Mest som Turistskildring, dog isprængt Oplysninger om Agerbruget, fremtræder den Beretning som fhv. Landmand og Journalist Andreasen har givet om sin Rejse, der udstræktes til Pacifik-Staterne, deriblandt ogsaa Ny-Meksiko, Arizona, Dakota og Kalifornien⁵⁾.

Forfatteren Anton Nielsen rejste ud ca. 1890 fortrinsvis for at oplyse de danske, som vilde udvandre, om Forholdene, for at de ikke skulde være allfor hjælpeløse. Han fortæller livligt om de dan-

ske Farmere, de danske Tjenestefolk m. m. og beskriver nøje Majsdyrkingen¹⁾.

Købmand Marcus Kierulf i Hamburg, der havde tilbragt hele sin Ungdom i Amerika, og 1893 atter rejste til de forenede Stater, har givet en god Skildring af dem og deres Befolkning særlig angaaende New York og Chicago. Han skildrer fortrinsvis Udstillingen i Chicago 1893²⁾.

Kunstmaler, nu Professor Oscar Matthiesen har skrevet om en Rejse i Amerika i 1893; den blev udstrakt til Tacoma ved Stillehavet. Han beretter ogsaa særlig om Yellowstone-Parken³⁾.

Redaktør H. Cavling rejste ca. 1896 paa Foranledning af et Forlag i København efter alt en Gang før at have været i Amerika til de forenede Stater, af hvilke han har givet den mest omfattende og læseværdige Fremstilling, som endnu er fremkommen⁴⁾. Han har fulgt det Raad, som Præsidenten for Staterne gav ham, og som lød: »Naar De har set Landet her, lært Folket at kende og faaet Indblik i vore Institutioner, skal De beskrive Amerika, men De skal ikke forklare det«. Meget udførligt handler en stor Del af hans Værk om mer eller mindre fremtrædende danske i de forenede Stater, om de danske Foreninger, Arbejdere, Læger, de danske Kolonier og den danske Presse. Blandt mange andre mærkelige Mænd omtaler han Hans Nielsen fra Vejle, der i sin Tid dannede et Aktieselskab angaaende Prospect Park, det er Jorden, som paa de forenede Staters Side støder op til Niagarafaldet og som siden indlemmedes i Falls Reservation, mod at Staten betalte 433,000 Dollars. Det var den samme Mand, som undfangede Tanken om det Dampskib, der fører de rejsende hen til Faldets Fod. En betydelig Del af Bogens 2. Bind er helliget Nordmænd og norsk-amerikanske Forhold.

Kammerherre, Hofjægermester Fr. Tesdorpf til Ovrup Gd. og Hofjægermester O. Bruu til Sædinge Gd., er nu (1910) nylig hjemkomne fra en Rejse, der blev udstrakt til Kalifornien, og som de har foretaget for paa Stedet at sætte sig ind i alle Forhold vedrørende Herr Valdemar Poulsens Telegrafon-Apparater paa det amerikanske Marked.

Om Dansk Vestindien og Forholdene dér haves

¹⁾ Topsøe, Fra Amerika. 2. Oplag, Kbh. 1876 (ill.)

²⁾ Watt, Hinsides Atlanterhavet, I—III, Kbh. 1872—74. Tillige er udgivet under hans Navn, men uden hans Tilladelse, Fra Amerika, Trondhjem 1872. Død 1894.

³⁾ Kjær, Min Rejse til, i og fra Amerika, Randers 1887 (?). Død 1893.

⁴⁾ Se herom bl. a. Berlingske Tidende, 19. Novbr. 1887.

⁵⁾ Andreasen, Amerika, set fra et Landbostandpunkt., Kbh. 1884. Andreasen er vistnok nu atter i Amerika.

¹⁾ Nielsen, En Sommer i Amerika. Odense 1897.

²⁾ Kierulf, Erindringer fra en Rejse til Amerika i Sommeren 1893. Kierulf er død 1903.

³⁾ Oscar Matthiesen, Stjerner og Striber, Kbh. 1896.

⁴⁾ Cavling, Fra Amerika, I—II, Kbh. 1897 (illustr.).

enkelte Beretninger fra det 18. Aarhundrede ¹⁾. Fra den paafølgende Tid maa nævnes som skrivende om de nævnte Øer Digteren, Etatsraad C. H. Pram, der udnævnt til Toldforvalter paa Sct. Thomas rejste derhen 1820, men ikke kunde taale Klimaet og, efter at være kommen tilbage, efter et Ophold i de forenede Stater, snart døde ²⁾.

En god Beskrivelse af Forholdene, som de var ca. 1848, haves af daværende Løjtnant Prahl ³⁾.

En livlig og læseværdig Skildring af Forholdene særlig af Sukkerfabrikationen haves af daværende Sukkermester Rasmussen, der rejste ud 1851 og først som Underforvalter, senere i mere overordnet Stilling, levede 3 Aar paa Sct. Croix og derefter paa Cuba ⁴⁾.

Ogsaa om Dansk Vestindien har Redaktør H. Cavling, som rejste derud ca. 1892, givet en meget udførlig og lærerig Beretning, der omstændeligt omhandler Øernes daværende uheldige Tilstand og til Dels anviser Midler til en Forbedring af den ⁵⁾.

Iblandt flere Skrifter fra den nyeste Tid kan nævnes en Skildring af daværende Premierløjtnant E. V. Kolthoff, der ca. 1873 var ansat ved den vestindiske Hærstyrke. Han giver foruden en let overskuelig Skildring af Livet og Forholdene i Vestindien, historiske Oplysninger om de derværende Jøder og Fabrikationen af Sukker og Rom ⁶⁾. Særlig maa fremhæves det alt foran (S. 205,1) omhandlede Skrift, H. Lassen, Momenter af Vestindiens Geografi ⁷⁾.

Yderligere maa nævnes, at der angaaende Forholdene i den nyeste Tid haves en Række gode Afhandlinger i Tidsskriftet Atlanten af flere Forfattere, deriblandt som foran nævnt af F. Børgesen og Kaptajn H. U. Ramsing af Ingeniørkorpsset, Med-

lem af Bestyrelsen for Plantageselskabet Dansk Vestindien.

De Forfattere, som har skrevet om de religiøse Tilstande og Missionen i Dansk Vestindien vil blive særlig nævnte i det følgende.

Meksiko hører til de af danske mindre besøgte Lande. Orlogskaptajn P. C. Holm gjorde i fransk Tjeneste med Fregatten La Themis et Togt til Meksiko, hvor han overværede Spaniernes Forsøg under Grev Barradas paa at besætte Landet 1829 ¹⁾.

Nuværende Viceadmiral C. F. Wandel var ligeledes som Premierløjtnant i fransk Tjeneste i Meksiko om Bord paa Admiralskibet Le Magellan under Begivenhederne i 1865 til 1867 under Franskmændenes Krig mod Kejser Maximilians Modstandere. Han beskriver nærmest Tildragelserne angaaende det Skib, paa hvilket han gjorde Tjeneste ²⁾.

Den alt foran (S. 204,2 og 207,1) omtalte H. F. A. Baron v. Eggers gjorde Tjeneste først som Menig, siden som Officer i et Korps af frivillige, der 1864 dannedes i Østerrig for det nylig oprettede meksikanske Kejserdømme. Hans Beretning ³⁾ giver gode Skildringer af Landet og Befolkningens Sæder og Skikke, men ikke synderlig af det selv oplevede. Han beretter, at den danskfødte General Langberg, der var Generalguvernør i Provinsen Sonora blev fangen i Træfningen ved Santa Riva og skudt sammen med mange kejserlige Officerer. Dette er dog senere af en anden bleven berigtiget derhen ⁴⁾, at General Langberg faldt den 14. Sept. 1866 i Træfningen paa Los Llanos de Guadalupe i Egnen ved Provinsens Hovedstad Ures, hvor de sidste svage Rester af de kejserlige Tropper i Sonora overvældedes af Juaristerne under Martinez.

Endnu mindre end Meksiko er Mellemamerika blevet besøgt af danske.

Som ungt Menneske drog Herr Eduard Neuhaus, der oprindeligt var Tolk i Bon Marché i Paris og senere ansat hos Wessel og Vett i København, til Nicaraguas Kystland ved det karabiske Hav, hvor

¹⁾ Saaledes Sommer, Beskrivelse over Sct. Thomas og Sct. Croix 1738 (Nye kgl. Saml. Kv. 764), Thott Fol. 515 fra 1746 og 1755; Thott. Fol. 816 fra ca. 1750; Haagensen, Beskrivelse over Eylandet Sct. Croix, Kbh. 1758, Anton Claussen, Eigenhändige Nachricht von dem Eyland Sct. Croix in Amerika, 1777 (Nye kgl. Saml. Kv. 766) og Wests foran (S. 154,2) omtalte Skrifter.

²⁾ Breve fra Vestindien og Nordamerika i 1820 og 1821 i Nyerup, Magasin for Rejseagttagelser IV, 1825. Død 1821.

³⁾ Prahl, Skizzer af en Tur til Vestindien, Kbh. 1849.

⁴⁾ Th. (Rasmussen), Erindringer fra et sexaarigt Ophold paa Sct. Croix og Cuba, Kbh. 1866. Han var oprindelig Underofficer, vistnok ved den vestindiske Hærstyrke.

⁵⁾ Cavling, Det danske Vestindien, Kbh. 1894 (ill.).

⁶⁾ Geogr. Tidsskr. IV, 68 ff.

⁷⁾ Geogr. Tidsskr. XII, 63 ff, 131 ff XIII, 60 ff.

¹⁾ Biogr. Lex. Holm døde 1864.

²⁾ Wandel, Erindringer fra et Ophold paa Meksikos Østkyst under den sidste franske Ekspedition, Fra alle Lande I, 1869. Den ogsaa i fransk Tjeneste værende danske Løjtnant Vilhelm Duus, om Bord paa Korvetten »Adonis«, døde dør 1867 af gul Feber.

³⁾ v. Eggers, Erindringer fra Meksiko, Kbh. 1869. Eggers har tillige om samme Emue skrevet en Afhandling betitlet Den franske Kontra Guerilla i Fra alle Lande V, 1867, 220 ff og 401 ff.

⁴⁾ I Tillæg til »Dagbladet« 24. April 1869.

han paa den lille Flod Micos v. Bred, blandt Meskito-Indianere indrettede en Plantage, der bærer Navnet Jalteva, hvor han opholdt sig fra ca. 1887 til 1901, under Kampe med Naturen, Forholdene og Indianere. Han havde en Tid godt Udbytte af den, idet han dyrkede Bananer, Ananas og Gummistræer, og smaa Dampere, mest førte af norske Kaptejner, gik op ad Floderne, saa langt de kunde, og bragte Frugt til New Orleans; men tilsidst fulgte nogle Uheld, og han døde af Forgiftning 1901.

Om hans Ophold paa den store Plantage, der nu henligger værdiløs og ubenyttet, haves en højst interessant Skildring af hans Broder, Dr. Johannes Neuhaus, Docent ved det kgl. Universitet i Berlin, der besøgte ham 1899. Denne Skildring, der er udgivet under Pseudonymet B. Werner¹⁾, er vel til Dels skrevet som en Roman, men dog i Hovedsagen bygget paa hans Broders virkelige Oplevelser.

Ifølge Skildringen, som den foreligger, havde Eduard Neuhaus ved Siden af den Omhu, han skænkede sin Bedrift, som ogsaa udstrakte sig til Eftersøgning af Guld og andre Metaller, videnskabelige Interesser. Han vilde rejse gennem hele Mellemamerika fra Ø. til V. og studere Kanalanlægget, angaaende hvilket han særlig vilde undersøge Nicaraguasøen, idet han ventede, at man tilsidst vilde anlægge Kanalen gennem Søen, i Stedet for den nu under Bygning værende Panama Kanal. Han samlede ogsaa paa indianske Oldsager og var saa heldig, foruden i en Lagune ved Stranden at træffe en Køkkenmødding, at sætte sig i Besiddelse af et Guds billede, der gemtes i en Hule i et Bjærg. Han samlede ogsaa en Mængde Dyr, som han tilsidst solgte til Agenterne for de store, europæiske Opkøbere af vilde Dyr.

Han levede alene i et af ham selv bygget Hus, kun med Indianere og en Neger fra Sct. Jan til Husstand. Hans Liv var selvfølgelig underkastet adskillige store Farer, blandt andet ved den Underfundighed, der vistes af de saakaldte Sumó-Indianere, der fandtes i Egnen, og som i Modsætning til Meskito-Indianerne, der er en Blandingsrace, havde holdt sig ublandede og udenfor al Kultur, ikke taalte Missionærer og ofrede til deres Afguder, vistnok ogsaa stundom Mennesker.

Beretningen indeholder uovertræffelige Skildringer af Dyrelivet i Urskovene. Der fortælles ogsaa

¹⁾ Werner, Nybyggerliv blandt Meskito Indianere (ill.), Kbh. 1904.

godt om Indianernes Sæder og Skikke, og Panamakanalens Historie fremsættes.

En Rejse, der med Hensyn til Forholdene i Mellemamerika, har ført til en meget mærkelig Oplysning, er nylig foretaget af Herr Journalist, cand. mag. C. J. Hoeck, der tidligere har været i Asien under den russisk-japanske Krig. Han rejste privat herfra først i Novbr. 1910, over Sct. Thomas til Colon, opholdt sig dernæst 7 Uger i Egnene ved Panamakanalen og besøgte ogsaa Panama. Paa Tilbagereisen fra Colon, som han udførte med et af Hamburg—Amerika-Liniens Skibe, kom han, inden det som sædvanlig anløb Cartagena, til det endnu paa Kortene i Reglen ikke angivne Port Cesar, der ligger ved Darien-Bugten ved Atratosflodens Munding i en af Urskov helt bedækket, omtrent ubeboet Egn, hvor der kun findes spredt nogle faa Indianere, som aldrig har været i Samkvem med Evropæere. Han erfarede paa dette Sted, at der dér af tyske var opkøbt store Arealer til Dyrkning af Bananer, og at de tyske desuden af den columbiske Regering havde opnaaet en stor Koncession angaaende et Havneanlæg med omgivende Terræn og paa dette Eneret til Bygning af Jærnbaner, til Kul- og Metalminedrift m. m. Det hele skal udføres for Regning af det Hamburg-columbiske Banan-Aktieselskab, der virker med en Kapital af 100 Millioner Mark, og skal være bragt i Orden i Løbet af 2 Aar. Skibet medførte den Ingeniør, som skulde forestaa Anlægene, hvorfor Skibet anløb dette ellers tidligere upaaagtede Sted. Hvorvidt Anlægene vil blive betragtede som krænkende Monroe-Doktrinen, vil Fremtiden vise. Herr Hoeck kom tilbage til Danmark over Sct. Thomas sidst i Februar 1911¹⁾.

Blandt de forholdsvis ikke talrige Danske, som har besøgt en eller anden Egn i Sydamerika uden at hovedsagelig videnskabelige Interesser laa til Grund, maa som en af de tidligste nævnes Herr E. Belmann, der af Lyst til militær Virksomhed i 1825 forlod Danmark, i Hamburg lod sig hverve til den brasilianske Hær og i denne gjorde Tjeneste som Officer indtil 1831. Der indtraf i den Tid Krig mellem Brasilien og Argentina. Den førtes navnlig i den sydlige Provins Rio Grande de Sao

¹⁾ Se herom »Vort Land« 19. Marts 1911. Flere Artikler vil fremkomme i skandinaviske Blade og London »Times«. Alt i 1880 var der fremkommet et senere opgivet Projekt om ved Hjælp af Atratosfloden at anlægge en Kanal til det stille Hav.

Pedro (do Sul), og han deltog i denne Krig og var bl. a. med i Slaget ved Itusianga den 27. Febr. 1827, som Brasilianerne tabte. Han omtaler den danskfødte Admiral Prytz, der gjorde Brasilien megen og god Tjeneste. Efter at Krigen var endt med den for Brasilien ugunstige Fred 1828, fik han bl. a. Støder i længere Tid Ophold i Fæstningen Praja Vermelha¹⁾.

En dansk, hvis Navn og Stilling det ikke har været muligt at opspore, har givet en Skildring af sit Liv fra 1877 i Punta Arenas, Hovedstaden i den efter Patagoniens Deling 1853 oprettede chilesiske Magelhans Koloni, paa Halvøen Brunsvigs Østside ved Magelhans Strædet (53° s. Br.)²⁾.

En Skildring af en ret egen Art, idet den er given af en Almuesmand, der blot rejste for at for tjene sit Livsophold, haves af Styrmand Jørgen Andersen, som i 1877 kom til Salaverry paa Kysten af Peru (8° s. Br. 79° v. f. Greenwich), og som dør tilbragte 8 Maaneder, beskæftiget som Dagarbejder med at losse Skibe med Materialier og Maskiner til en Jærnbane, der var under Bygning³⁾.

Noget lignende gælder en Skildring af Frederik M. Dalgaard, hvis Rejser dog har været langt mere æventyrlige. Foranlediget af den større Udvandring fra Tyskland til Brasilien, som begyndte 1884, rejste han som Tømrer 1886 til Santos, og kom derfra til San Pablo, hvor han arbejdede paa en Tændstikfabrik, der tilhørte en dansk, og derefter til Campanas i lignende Arbejde. Her tabte han dog Lysten til at forblive i Brasilien, og, da man satte sig imod, at han rejste, sneg han sig om Bord i et Skib, der gik til Vestindien og videre til New York. Efter en Del Omflakken kom han med et Skib til Valparaiso og fik Bestilling her som Formand for en Del Arbejdere ved et Havneanlæg. Han giftede sig, men maatte snart med sin Hustru paa Grund af Revolution rejse til Callao. Her og paa nogle andre Steder løb han stor Fare paa Grund af Revolutionen og havde flere mærkelige Oplevelser. Da hans Hustru døde, drog han til Oruro i Bolivia og fik Ansættelse ved en Guldmine, indtil denne falledede,

kom saa efter nogen Omflakken atter til Peru og fik Arbejde paa en Damper paa Titicaca-Søen. Derefter kom han i Spidsen for et Guldmineforetagende og bestod Kampe mod vilde Indianere. Efter igen nogen Omflakken, under hvilken han en Tid var paa en Gummiantage og en Tid Administrator paa en Sukkermølle, gav han sig til at købe Kvæg og kom tilsidst til Villa Bella i Brasilien (15° s. Br. 42° 17'30" V. for Gr.), hvor Forholdene var bedre, og han fik et Stykke Land og opførte flere Bygninger. Han rejste hjem til Lemvig i Besøg, men beholdt sit Kvæg i Amerika. Da han vendte tilbage, oplevede han atter Kampe med Indianere, og tog derpaa Ophold i San Antonio i Para, og videre gaar hans Skildring saa ikke⁴⁾.

En ganske udmærket Skildring af Amazonfloden og dens Bredder haves af Forfatteren, Kaptajn W. Christmas. Han rejste ud i 1890 over Spanien i den Hensigt at forsøge oprettet i København et Dampskibsselskab, der hveranden Maaned skulde bringe Varer fra Evropa ad Amazonfloden og Rio Marannon, der havde været lukkede for fremmede indtil 1867, til Byen Yquitos ved Marannon, der er Centret for Handelen i det ø. Peru, og hvortil en Damper med 10 Fods Dybgaende kan gaa op. Han vilde ogsaa søge at bevæge de i Yquitos boende Købmænd til at støtte Foretagendet, samt se at skaffe en Subvention af den peruanske Regering. Der tilsikredes Christmas al amerikansk Fragt fra Para op ad Floden, imod at han overlod en konkurrerende Linie al Kautsjuk, som kom til Para og skulde til New York. Den lagte Plan lykkedes det ham vel ikke, paa Grund af den ringe Imødekommenhed, han mødte i København, at faa virkeliggjort, men i alt Fald førte hans Rejse til en glimrende Fremstilling af Flodens Naturforhold og mange smaa Handelspladser, der findes ved Amazonfloden og andre af dens Bifloder, deriblandt af Sct. Antonio, der ligger ved Rio Javarys Udløb paa Grænsen mellem Brasilien og Peru. Han omhandler ogsaa Jesuiterne og de gamle Jesuitmissioner, der indtil 1767 fandtes mellem Floderne Beni, Mamoré, Itonama og Guaporé, Indianerne af ublandet Race og deres Krydsninger, de indianske Dialekter og Egnenes vigtigste Produkter. Han indsamlede ogsaa flere indianske Mærkeligheder, der-

¹⁾ Bellmann, Erindringer om mit Ophold og mine Rejser i Brasilien fra Aaret 1825 til 1831, Kbh. 1833. Bellmann blev 1839 spansk Kohsul i Helsingør, senere Generalkonsul og er død 1866.

²⁾ Paa Jordens sydligste Nybyggersted, i »Fra alle Lande I, 1883, 265 ff.

³⁾ J. Andersen, Fra et otte Maaneders Ophold paa Kysten af Peru, Kbh. 1877. Andersen er død 1886.

⁴⁾ Dalgaard, Ti Aar i Sydamerika, Lemvig 1895. Efter sin Tilbagekomst optraadte han nærmest som Handelsmand (med Gummi), var en Tid ved Panama og er ca. 1910 rejst til Avstralien, hvor han nu er.

iblandt et af de udtørrede Menneskehoveder, som vi kender fra vore Samlinger. Det lykkedes ham ogsaa at faa et Eksempel af den giftige, saa kaldte flyvende Slange, en Slags stor Guldsmed, som han har foræret til vort zoologiske Museum. Derimod mistede han paa Hjemrejsen en stor Boaslange, som var bestemt til den herværende zoologiske Have¹⁾.

Noget som videnskabelig, men mest dog som Turistrejse fremtræder den, som foretoges af Lorenz Christian Jensen i Aarene 1887 til 1893 til Egnen ved Rio Negro i det sydlige Argentina. Han opholdt sig dels i Byen Palagones (Carmen) paa Grænsen mellem Staterne Buenos Aires og Gobernacion del Rio Negro (paa ca. 40° 48' s. Br. og 63° 0' v. for Gr.). Hans Beretning er især en Skildring af Livet og Menneskene paa de store Sletter dér i Landet²⁾.

I Anledning af det betydelige Salg af Rekylgæværer, der finder Sted til Meksiko, Mellemamerikas

¹⁾ Christmas, Amazonfloden, Kbh. 1892.

²⁾ Jensen, Fra egnen ved Rio Negro i Argentina, Aarhus 1897. Herr Jensen er nu bosat i Jylland som Ejer af Hovmarksgaard i Hinnerup.

og nogle af de sydamerikanske Stater har Kaptajn af Fodfolket T. F. P. Troels-Smith nylig besøgt en stor Del af disse Lande. Som en af de vigtigste Erfaringer, han har gjort paa sin Rejse, fremtræder, at Forretningsmænd fra de forenede Stater i høj Grad er i Færd med at fortrænge Evropæerne som saadanne i Meksiko, Mellemamerika og de n. og nv. Dele af Sydamerika, kun i dennes ø. Del, samt i Chile har de evropæiske Forretningsmænd endnu gunstige Vilkaar. Navnlig Ecuador synes, hvad Handels- og Pengevæsen angaar, ganske at tilhøre Nordamerikanerne, der praktisk stedse mere og mere udvider Monroedoktrinen. Det er ogsaa af Hensyn til dem, at Jærnbanen fra Guayaquil til Quito, der drives meget uheldigt, hvad Passagertrafikken angaar, er bleven anlagt.

Som danske, der har berejst større eller mindre Strækninger i Sydamerika, kan endvidere nævnes Apoteker i Quito Vorbeck, Apotekerne Schibbye og Witzke i Valencia, Herr Feddersen, der vistnok nu er ansat ved Jærnbaner i Argentina, Herr Mogensen, bosiddende i Tucumann, Herr Sommer, bosiddende i Argentina, Herr Bojesen, bosiddende i Tandil og Herr Tolstrup, hosiddende i Argentina og Paraguay

Mindre Meddelelser.

Danske Undersøgelser i Sahara. Det kgl. danske geografiske Selskabs Sekretær, Professor O. Olufsen er nylig vendt tilbage fra en Rejse i Sahara. Rejsen gik fra Kjøbenhavn over Marseille, Alger, Biskra til Tuggurt, Temacin og omliggende Oaser. Fra Oasen Tuggurt gik O., ledsaget af 1 Araber, igennem Flyvesandsørkenen el Erg over Oasen el Oued (Souf) mod Øst over Bordj Hadj Khadou og Bordj Juhudi, derefter over Vestenden af Chott Djerid til Oasen Nefta i Tunisien. Fra Nefta fortsattes Riddet til Tozeur og Metloui. Fra Metloui gik Rejsen hjemad med Bane over Sbeitla, Kairouan og Tunis, og fra Tunis atter over Marseille til København. Rejsen varede fra 8. Marts til 16. April. Beretning herom vil fremkomme i dette Tidsskrift.

10. internationale geografiske Kongres, der skulde have været afholdt i Rom i Oktober 1911, er nu bleven fastsat til Begyndelsen af Marts 1913 sammesteds.

International Antropologisk og arkæologisk Kongres 14. Session, Genf 1912. Denne Kongres afholdes i den første Uge af September 1912 og staar under den schweiziske Regerings Protektion. Præsidenten for Kongressen er: Mr. Eugene Pittard, 72 Florissant og Generalsekretæren: Mr. Valde-

mar Deonna, 16 Boulevard des Tranchées, Genève. Nærmere Oplysninger kan faas i Det kgl. danske geografiske Selskabs Sekretariat.

Olie som Brændsel i Dampskibe. I Tillid til, at der i Fremtiden mere og mere vil blive benyttet Olie som Brændsel i Dampskibe i Stedet for Kul, er der allerede flere Steder paa Amerikas Vestkyst blevet indrettet Depoter, hvor Skibe kan blive forsynede med Olie, nemlig i Tacoma, San Francisco, San Diego, Panama, Callao og Valparaiso. Der agtes dog oprettet en Del flere Depoter, som angives at ville være i færdig Stand den 1. Juli i Aar, nemlig Taltal, Chile, 576 miles N. for Valparaiso, Antofagasta, 150 miles fra Taltal. Tocopilla, 150 miles fra det foregaaende, Iquiquil, 115 miles, Pisagua, 15 miles, Paçta, Peru, 475 miles N. for Callao og 1050 miles fra Panama. Det formenes, at der snart ogsaa vil blive anlagt nogle paa Meksikos Vest- og Østkyst, samt andre Steder paa Amerikas Østkyst.

(New York Herald, 28. April 1912).

Emil Madsen.

Sct. Johns Havn. Med den kanadiske Regerings Billigelse har man allerede begyndt Arbejdet paa den store Krigs-